

22/10/2024

Les interjeccions com 'òndia' o 'alça' constitueixen una classe sintàctica coherent

Designed by 123FreeVectors.com

Investigadors del Departament de Filologia Catalana analitzen les interjeccions de sorpresa de les llengües romàniques, com *alça* o *òndia* en català, per estudiar-ne la funció, el valor semàntic i el comportament sintàctic, i descriure així de manera completa uns mots que s'han classificat fins ara de manera molt imprecisa però que constitueixen una classe sintàctica coherent.

Les oracions exclamatives (*Que car que és! Que n'ets, de ximple!*) acostumen a anar acompanyades de certs mots sovint classificats com a interjeccions de sorpresa, com ara *alça*, *ma* (típica del valencià), *manoi*, *mira*, o *òndia* en català, *mira*, *pucha* o *vaya* en castellà, *guarda* o *toh* en italià, o *nossa* o *olha* en portuguès:

- (1) *Ma* que és bonic això!
- (2) *Manoi*, que és grossa! I com pesa, la mala bèstia!
- (3) ¡*Vaya* que era difícil saber cómo sentirse frente a esa ley!
- (4) ¡*Pucha*, Michelle, qué pena que esto haya pasado!
- (5) *Toh!* Maria ha dimenticato le chiavi! ('Òndia, la Maria s'ha descuidat les claus!')

En aquest article, defensem que aquests mots tenen un funció pragmàtica molt concreta: ens aporten el punt de vista del parlant sobre la informació que transmet l'oració,

concretament que la informació que es presenta és inesperada per al parlant. Per tant, aquests mots tenen un valor semàntic unitari que s'ha descrit en la bibliografia especialitzada sota l'etiqueta de 'mirativitat'.

A més de tenir un valor pragmàtic unitari, també mostrem que aquests mots tenen un comportament sintàctic unitari. En primer lloc, a l'article detallem la seva posició respecte a altres partícules exclamatives, com ara *si* o *que* o sintagmes exclamatius com *qué listo*:

- (6) Manoi, si que n'és, de bo!
- (7) Ma que és bonic això!
- (8) ¡Vaya, qué listo que eres!

L'ordre és sempre regular: els mots amb valor de sorpresa (*manoi*, *ma*, *vaya*) precedeixen sempre els mots exclamatius.

En segon lloc, també descrivim com es comporten aquests mots respecte als vocatius. Si el vocatiu serveix per cridar l'atenció, apareixen just darrere (*Tu, goita les pentinetes del monyo!*), però si el vocatiu és un element per mantenir el contacte amb l'interlocutor, aleshores apareixen just al davant (*Goita, noi bufó, quina pila de caça!*). Això ens permet explicar la formació del mot *manoi* com una lexicalització de la forma *ma*, que indica informació inesperada com a (1) o (7), i el vocatiu *noi*. Ho podem veure amb el parell següent:

- (9) Ma, noi, quina remorassa!
- (10) Manoi, Pip, company! quin savi no sou!

Mentre a (9) encara tenim dos elements independents, el mot *ma* i el vocatiu *noi*, a (10) ja tenim la forma lexicalitzada *manoi*, que ja ha passat a funcionar com la marca d'informació inesperada *ma*, i, per tant, va seguida del vocatiu *Pip*.

En conclusió, l'article ofereix una descripció completa i amb dades noves de corpus d'un conjunt de mots que s'han classificat de manera molt imprecisa sota la categoria de les interjeccions, un veritable calaix de sastre on els gramàtics desen sovint els mots que no encaixen amb cap de les principals categories gramaticals (noms, verbs, preposicions, conjuncions, etc.). En contrast amb el tractament previ, mostrem que tenen una funció interpretativa molt clara: marcar que l'oració conté informació inesperada per al parlant. A més, a l'article es demostra que la seva sintaxi és molt estricta i regular respecte als mots exclamatius i els vocatius, cosa que ens referma en la idea que constitueixen una classe sintàctica coherent i que contribueixen de manera crucial a la interacció entre la sintaxi i la pragmàtica, en la línia dels defensors del programa cartogràfic de la sintaxi.

Xavier Villalba

Departament de Filologia Catalana
Universitat Autònoma de Barcelona
Xavier.villalba@uab.cat

Referències

Villalba, X. (2024). **Romance exclamative markers at the syntax-pragmatics interface: A compositional approach to exclamation**. *Journal of Pragmatics*, 226, 64–77.
<https://doi.org/10.1016/j.pragma.2024.04.004>

[View low-bandwidth version](#)